

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเพื่อจัดการเส้นทางการเรียนรู้ศิลปะสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น โดยกระบวนการศึกษาเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชนในเขตเมืองแม่ฮ่องสอน ตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนลักษณะกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน และศึกษาคุณค่าและความสำคัญของมรดกทางศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่ ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และเสนอรูปแบบและวิธีการจัดการเส้นทางการเรียนรู้มรดกทางศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น และเพื่อการกระตุ้นเตือนและสร้างสำนึกให้กับกลุ่มเยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอนได้เรียนรู้เข้าใจ และสำนึกรักในวัฒนธรรมของตน

วิธีการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาด้วยวิธีการเก็บข้อมูลภาคเอกสารและภาคสนาม เพื่อการศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนลักษณะกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชนในท้องถิ่น “ทีมยุวศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่” ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และวิธีการสนทนากลุ่ม (Group Discussion) ร่วมกับทีมยุวศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ เพื่อรับเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความต้องการ ตามประเด็นสนทนาในการจัดการเส้นทางการเรียนรู้มรดกทางศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น

ผู้ศึกษาทำการลงพื้นที่สำรวจลักษณะทางกายภาพของแหล่งมรดกวัฒนธรรมนั้น ๆ โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนลักษณะกายภาพและสิ่งแวดล้อมทาง

ธรรมชาติ และวัฒนธรรมของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย นักวิชาการท้องถิ่น ผู้รู้หรือปราชญ์ท้องถิ่นและหัวหน้าหน่วยงานในองค์กรของภาครัฐ ที่มีความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทใหญ่ของเมืองแม่ฮ่องสอน และผู้เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทใหญ่ในชุมชนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และสำรวจสภาพพื้นที่ ทำการสำรวจสภาพพื้นที่ และสัมภาษณ์ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ร่วมกับทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ ลักษณะที่ชนะศึกษา เพื่อสำรวจสภาพพื้นที่ และสัมภาษณ์เพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม ประโยชน์ใช้สอย และการปรับปรุงพื้นที่ จากแหล่งมรดกทางศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่ ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนทั้ง 6 บล็อก ซึ่งประกอบด้วย เจ้าของ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทใหญ่ของเมืองแม่ฮ่องสอน พบแหล่งมรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ มีจำนวนทั้งสิ้น 55 รายการ และได้คัดเลือกแหล่งมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและโดดเด่นแสดงถึงเอกลักษณ์ไทใหญ่ และมีศักยภาพในการจัดเป็นเส้นทางการเรียนรู้มรดกศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ด้วยการประเมินคุณค่าและวัดคุณค่าทางวัฒนธรรม ด้วยเกณฑ์การประเมินคุณค่า 5 เกณฑ์ คือเกณฑ์ด้านประวัติศาสตร์ เกณฑ์ด้านวัฒนธรรม เกณฑ์ด้านสังคม เกณฑ์ด้านศิลปกรรม และเกณฑ์ด้านศักยภาพของมรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ สามารถคัดเลือกมรดกวัฒนธรรม ที่มีความโดดเด่น ออกมาได้ 39 รายการ และสามารถจำแนกประเภทมรดกวัฒนธรรมออกได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) เรือนร้านค้าแบบไทใหญ่ และเรือนพื้นถิ่น 2) วัดแบบไทใหญ่ และสถาปัตยกรรมทางศาสนา

ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นตัวแทนของเยาวชนในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ในทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ จำนวน 12 คน โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Group Discussion) ร่วมกับทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ เพื่อรับเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความต้องการ ตามประเด็นสนทนาในการจัดการเส้นทางการเรียนรู้มรดกทางศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น

และนำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับเส้นทางการเรียนรู้มรดกทางศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน และวิธีการจัดการเส้นทางการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม

ซึ่งสรุปผลของการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วยส่วนของเยาวชนในท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน “ ทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่เมืองแม่ฮ่องสอน ” และส่วนของมรดกทางศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่เมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อให้เห็นสรุปผลการศึกษาที่ชัดเจน ผู้ศึกษาจึงได้แยกผลของการศึกษาเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ส่วนของเยาวชนในท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน

กระบวนการทำงานร่วมกับทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่เมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งใช้วิธีการแบบอาสาสมัคร (Volunteer) ทำการคัดเลือก และพิจารณาจากผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเบื้องต้น อาทิ เยาวชนนักเรียนระดับมัธยมในท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน ที่สนใจด้านวัฒนธรรมไทใหญ่ และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หรือร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทใหญ่แขนงต่าง ๆ ของเมืองแม่ฮ่องสอน ดำเนินตามขั้นตอน โดยการเข้าพบครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเยาวชนใน โรงเรียนห้องสอนศึกษา อาทิ ครูวิชาประวัติศาสตร์ ครูเครือข่ายแกนนำเยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอน “เครือข่ายแกนนำเพื่อนเตือนเพื่อนจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ดำเนินการคัดเลือกตามขั้นตอน แบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ทำการจัดประชุมชี้แจง (Information meeting) ชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ และเปิดรับสมัครกลุ่มเยาวชน เพื่อเข้าร่วมทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ ในรูปแบบอาสาสมัคร (Volunteer) โดยให้นักเรียนที่สนใจกรอกแบบฟอร์มการสมัครเข้าร่วมทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ ซึ่งมีแบ่งข้อมูลเนื้อหาเป็น 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลส่วนตัวเบื้องต้น 2) ข้อมูลส่วนที่ประกอบด้วยความสามารถพิเศษ และประเด็นสนใจศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะสถาปัตยกรรมมรดกวัฒนธรรมไท ผลของการดำเนินงาน ได้นักเรียนเข้าร่วมทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่เมืองแม่ฮ่องสอน จำนวน 27 คน

ในช่วงที่ 2 ทำการจัดสรรทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ และกำหนดหน้าที่ทำงาน ตามขั้นตอน ดังนี้ ผู้ศึกษานัดหมายผู้สมัครเข้าร่วมทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ ทั้งหมด 27 คน ทำการทบทวนวัตถุประสงค์ในการทำงาน ชี้แจงขั้นตอน ขอบเขตเนื้อหาของงาน และปรับความคิดของทีมศึกษาฯ ทำการคัดเลือกทีมศึกษาฯ โดยพิจารณาข้อมูลความสนใจจากใบสมัครเข้าร่วมทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ และการสัมภาษณ์ สอบถามข้อมูลรายบุคคล และผู้ศึกษาแจ้งการจัดสมาชิกทีมศึกษาฯ ทั้ง 6 ทีม พร้อมกับคัดเลือกหัวหน้าทีมย่อย ผลการดำเนินงาน ในทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ มีองค์ประกอบและหน้าที่ของทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่เมืองแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วยส่วนสำคัญหลัก 3 ส่วน คือ หัวหน้าทีมหลัก หัวหน้าทีมย่อย และสมาชิกทีมศึกษาฯ และบทบาทของทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่เมืองแม่ฮ่องสอน มีบทบาทสำคัญหลัก 3 ส่วน ดังนี้

- 1) ทีมวิทยุศึกษาฯ ร่วมประชุมชี้แจง (Information meeting) เกี่ยวกับรายละเอียดวิธีการดำเนินงานศึกษา การรับสมัครทีมวิทยุศึกษาฯ และการจัดสรรทีมวิทยุศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ และกำหนดหน้าที่ทำงาน ในประเด็นต่าง ๆ ตามมติที่ประชุม
- 2) ทีมวิทยุศึกษาฯ ลงพื้นที่ร่วมกับผู้ศึกษา ลักษณะทัศนศึกษา ตามการแบ่งสายลงพื้นที่เก็บข้อมูล ทำการสำรวจ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ชักถามเจ้าของ ผู้ดูแล หรือผู้เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูล
- 3) ทีมวิทยุศึกษาฯ รวบรวม และเรียบเรียงข้อมูลภาคสนามของกลุ่ม เพื่อเป็นข้อมูลในการประชุมรูปแบบสนทนากลุ่ม(Group Discussion) เพื่อรับฟังความคิดเห็นและเสนอแนะความต้องการการเรียนรู้มรดกทางศิลปะสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่

ส่วนที่ 2 ส่วนของมรดกทางศิลปะสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่เมืองแม่ฮ่องสอน

ผู้ศึกษาดำเนินการวิจัยใน รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) โดยกระบวนการศึกษาเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชนในเขตเมืองแม่ฮ่องสอน ทั้ง 6 ทีมย่อย จำนวน 27 คน เป็นผู้มีส่วนร่วมของ ทำการศึกษาาร่วมกัน ตามขั้นตอน และในส่วนที่เหมาะสม ตามความรู้ความสามารถของเยาวชนในระดับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนลักษณะกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตลอดจนศึกษาคุณค่าและความสำคัญของมรดกทางศิลปะสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่ ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และเพื่อเสนอรูปแบบและวิธีการจัดการเส้นทางการเรียนรู้มรดกทางศิลปะสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น และเพื่อการกระตุ้นเตือนและสร้างสำนึกให้กับกลุ่มเยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอนได้เรียนรู้เข้าใจ และสำนึกรักในวัฒนธรรมของตน ผลการศึกษา ได้รูปแบบของเส้นทางการเรียนรู้มรดกทางศิลปะสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้จัดเป็นเส้นทาง 2 เส้นทางการเรียนรู้ ที่สามารถเดินทางเรียนรู้ได้ภายใน 1 วัน สำหรับเส้นทางการเรียนรู้เรือนร้านคำไทใหญ่ และเรือนพื้นถิ่น และเส้นทางการเรียนรู้วัดแบบไทใหญ่ และสถาปัตยกรรมทางศาสนา

โดยสามารถเลือกเส้นทางตามความสนใจในการศึกษา โดยมีรูปแบบของเส้นทางการเรียนรู้ มรดกทางศิลปะสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอนคือ

- 1) เส้นทางการเรียนรู้เรือนร้านคำไทใหญ่ และเรือนพื้นถิ่น
- 2) เส้นทางการเรียนรู้วัดแบบไทใหญ่ และสถาปัตยกรรมทางศาสนา

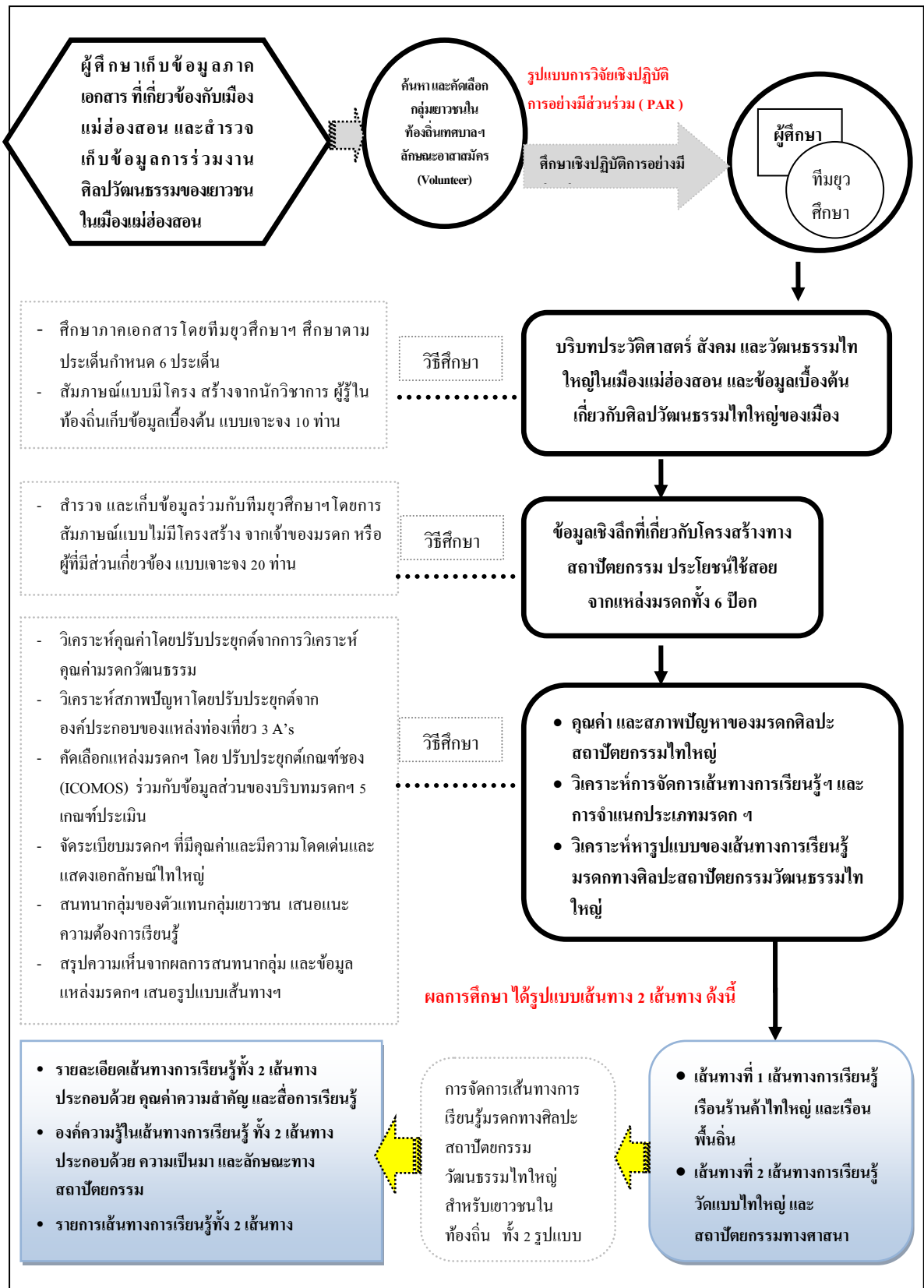
จากการศึกษาในครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ศึกษา ผู้วิจัย และชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนี้ 1) ทราบถึงบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนลักษณะกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2) ทราบถึงมรดกทางศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่และคุณค่าและความสำคัญของมรดกทางศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่ ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และ 3) ได้รูปแบบและวิธีการจัดการเส้นทางการเรียนรู้มรดกทางศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น เพื่อการกระตุ้นเตือนและสร้างสำนึกให้กับกลุ่มเยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอน ได้เรียนรู้เข้าใจ และสำนึกรักในวัฒนธรรมของตน

ซึ่งผู้ศึกษาได้สรุปผลการดำเนินการศึกษา รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) โดยกระบวนการศึกษาเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชนในเขตเมืองแม่ฮ่องสอน ในรูปแบบกรอบการดำเนินงาน ดังนี้

The logo of Chiang Mai University is a circular emblem. In the center is a white elephant facing left, with a traditional Thai lamp (Lampang) on its back. Above the elephant is a five-pointed star. The emblem is surrounded by a circular border containing the Thai text 'มหาวิทยาลัยเชียงใหม่' at the top and 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' at the bottom. There are also decorative floral motifs on the sides.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 6.1 กรอบขั้นตอนการดำเนินงานร่วมกับทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่เมือง

6.2 การอภิปรายผล

กระบวนการศึกษาในครั้งนี้ดำเนินการวิจัยใน รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) โดยกระบวนการศึกษาเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชนในเขตเมืองแม่ฮ่องสอน ในลักษณะอาสาสมัคร (Volunteer) ได้ดำเนินการคัดเลือก และพิจารณาเยาวชนในท้องถิ่น ที่มีคุณสมบัติเบื้องต้นที่เหมาะสม และที่สำคัญเป็นนักเรียนที่สนใจด้านวัฒนธรรมไทใหญ่ และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หรือร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทใหญ่แขนงต่าง ๆ ของเมืองแม่ฮ่องสอน และมีความเข้าใจทราบคุณค่าของมรดกวัฒนธรรม และมีความคิดเชิงอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเข้าร่วมเป็นสมาชิกทีมศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่เมืองแม่ฮ่องสอน ในลักษณะอาสาสมัคร (Volunteer) โดยมีองค์ประกอบ และหน้าที่ของสมาชิกที่ชัดเจน เป็นหลักส่วนสำคัญในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลของการศึกษา ประกอบด้วย หัวหน้าทีมหลัก หัวหน้าทีมย่อย และสมาชิก ทีมศึกษาฯ โดยทำการดำเนินการศึกษาเชิงปฏิบัติตาม บทบาทของทีมนักศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่เมืองแม่ฮ่องสอน โดยเข้าร่วมประชุมชี้แจง (Information Meeting) เกี่ยวกับรายละเอียดวิธีการดำเนินงานศึกษา การรับสมัครทีมนักศึกษาฯ และการจัดสรรทีมนักศึกษามรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ และกำหนดหน้าที่ทำงาน ในประเด็นต่าง ๆ ตามมติที่ประชุม ทำการลงพื้นที่ร่วมกับผู้ศึกษา ลักษณะทัศนศึกษา ตามการแบ่งสายลงพื้นที่เก็บข้อมูล ทำการสำรวจ เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ ชักถามเจ้าของ ผู้ดูแล หรือผู้เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูล และรวบรวม และเรียบเรียงข้อมูลภาคสนามของกลุ่ม เพื่อเป็นข้อมูลในการประชุมรูปแบบสนทนากลุ่ม (Group Discussion) ตลอดจนการเป็นตัวแทนเยาวชนในท้องถิ่น เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกที่ทำหน้าที่ตัวแทนเยาวชนในท้องถิ่น (Group Discussion) ในการประชุมกลุ่มย่อย รูปแบบการสนทนากลุ่ม และเสนอแนะความต้องการ การเรียนรู้มรดกทางศิลปะสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่ใน ซึ่งกระบวนการศึกษาดังกล่าว

ได้สร้างประโยชน์แก่เยาวชนของเมืองแม่ฮ่องสอนได้ตระหนักในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง และช่วยกันอนุรักษ์ และสืบสาน ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของชาติ และเป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน อีกทั้งเป็นมรดกตกทอดไปสู่อนุชนรุ่นหลังสืบไป ผ่านเส้นทางการเรียนรู้มรดกทางศิลปะสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น และเป็นต้นแบบวิธีการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมโดยเยาวชนในท้องถิ่นเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ขับเคลื่อน การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ แก่ นักเรียน นักศึกษา อีกทั้งคนในชุมชนหรือ ผู้ที่สนใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และงานศิลปะ ได้อย่างเหมาะสม

สำหรับผลการดำเนินการศึกษาโดยดำเนินการวิจัยใน รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) โดยกระบวนการศึกษาเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชนในเขตเมืองแม่ฮ่องสอน

ได้ข้อมูลมรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ในเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มิติของมรดกทางศิลปสถาปัตยกรรม วัฒนธรรมไทใหญ่ ซึ่งมีความโดดเด่นอย่างมีเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทใหญ่ และมีศักยภาพในการเป็น แหล่งเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน ทั้งสถาปัตยกรรมเรือนแบบไทใหญ่ หรือสถาปัตยกรรม ทางศาสนา รวมถึงงานศิลปกรรมที่สัมพันธ์กับงานสถาปัตยกรรมเหล่าปรากฏให้เห็น โดยทั่ว ทั้งมี รูปแบบที่ได้ทำการประยุกต์ และปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อม บริบทในปัจจุบัน จนเรียกได้ว่าอัต ถักษณ์ทางวัฒนธรรมแบบไทใหญ่ แสดงให้เห็นถึงความเจริญ มั่งคั่งทางด้านศิลปสถาปัตยกรรม แบบไทใหญ่ที่มีการสะสม และสืบทอดมาจากอดีต จากรุ่นสู่รุ่น นับแต่ก่อนการก่อตั้งหมู่บ้าน และเริ่ม ก่อตั้งแม่ฮ่องสอน มากกว่า 200 ปี ซึ่งในอดีตพื้นที่เมืองแม่ฮ่องสอนอยู่ภายใต้การปกครองของเมือง เชียงใหม่ เรียกว่า พื้นที่เชียงใหม่ตะวันตก ซึ่งได้พัฒนาจากหมู่บ้าน ชุมชน ชุมเมือง และเป็นอำเภอ เมืองแม่ฮ่องสอน ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตลอดพัฒนาการของเมือง มีการสร้างศาสนสถาน วัด สถาปัตยกรรมต่างๆ ภายในวัด ตามความเชื่อและศรัทธาของคนไทใหญ่ และเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมทาง พุทธศาสนาตลอดทั้งปี ตามจารีตธรรมเนียมของคนไทใหญ่ แม้จะมีการบูรณปฏิสังขรณ์ หรือปรับปรุงขึ้น ใหม่ แต่ก็ยังคงอยู่ด้วยเอกลักษณ์ ที่เป็นผลมาจากภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น โดยไม่ละทิ้งความเป็นมาของ รากเหง้าของตน แสดงให้เห็นถึงการคงอยู่ของวัฒนธรรมไทใหญ่ ที่ถูกส่งต่อจากคนไทใหญ่ที่ได้เข้า มาอาศัยในพื้นที่เมืองแม่ฮ่องสอน และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ล้วนแล้วมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สังคม และศิลปกรรม ซึ่งสามารถจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางมรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ สำหรับ ผู้ที่สนใจต่อไป

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากการจัดการเส้นทางการเรียนรู้มรดกทางศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่สำหรับเยาวชนใน ท้องถิ่น โดยกระบวนการศึกษาเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชนในเขตเมืองแม่ฮ่องสอน มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาในอนาคตต่อไป ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

- 1.1) ควรมีการจัดการพื้นที่มรดกทางศิลปสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่ อาทิ ภูมิทัศน์ โดยรอบพื้นที่มรดกวัฒนธรรม จัดระเบียบเรื่องการจราจร และการปรับปรุงทัศนียภาพ ของแหล่งมรดกวัฒนธรรมประเภทวัด และศาสนสถานต่าง ๆ
- 1.2) ควรมีพัฒนาการเข้าถึงข้อมูล สื่อต่างๆ ในแหล่งเรียนรู้ เช่น แผ่นพับแนะนำ แหล่ง เรียนรู้ ป้าย สื่อ วิดีทัศน์ ฯลฯ และมีการรวบรวมเอกสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และ

สามารถให้ความรู้และรายละเอียดต่อผู้สนใจที่เข้ามาเรียนรู้ในแหล่งมรดกวัฒนธรรม
ไทใหญ่ ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อไป

- 1.3) ควรมีการสร้างเครือข่ายในเผยแพร่ข้อมูลเบื้องต้น หรือเชิงลึก ของแหล่งมรดกทาง
ศิลปะสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไทใหญ่ เช่น ประวัติความเป็นมา การใช้ประโยชน์
ของมรดกวัฒนธรรม คุณค่าทางสังคม คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางศิลปกรรม
และเอกลักษณ์ของมรดกวัฒนธรรมไทใหญ่นั้น ๆ ต่อไป
 - 1.4) ควรมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้มรดกทางศิลปะสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมไท
ใหญ่สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น ในการจัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียนให้มากขึ้น
 - 1.5) หน่วยงานในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และ ชุมชนควรมีการรวมกลุ่มกันในการ
อนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมไทใหญ่ ที่เป็นพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่
อาทิ วัด สถาปัตยกรรมทางศาสนา พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และรวมถึงกลุ่มเรือนแบบไทใหญ่
ให้เป็นรูปธรรม เพื่อเป้าหมายในการจัดการเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทใหญ่ และเปิด
โอกาสให้ผู้สนใจได้เข้าไปศึกษาเรียนรู้ได้ตามวาระต่าง ๆ
 - 1.6) หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนเรื่ององค์ความรู้ในการจัดการสถาปัตยกรรม
เรือนไทใหญ่อย่างถูกต้อง อาทิ การซ่อมแซม การรักษา หรือการปรับปรุงใช้
ประโยชน์ให้ถูกต้องกับหลักการอนุรักษ์ และการจัดการมรดกวัฒนธรรม ประเภท
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เพื่อเป็นการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วมในการจัดการ
 - 1.7) หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนในการจัดอบรมการอนุรักษ์ และการให้ความรู้
ของแหล่งมรดกศิลปะสถาปัตยกรรมไทใหญ่แก่เยาวชน พระสงฆ์ สามเณร หรือ
เจ้าของ ทายาทของแหล่งมรดกวัฒนธรรมแต่ละแห่ง และส่งเสริมการใช้ความรู้
ความสามารถในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว หรือผู้สนใจศึกษาแหล่งมรดก
วัฒนธรรมนั้น ๆ ในรูปแบบการเล่าเรื่องทางประวัติศาสตร์ (Oral history)
- 2) ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

การศึกษาค้างนี้เสนอรูปแบบการจัดการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ภาคประชาชน
ในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและการดำเนินการส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดจน
ประสานงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมสนับสนุนการสร้างสื่อ
เพื่อการเรียนรู้และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ ในการจัดทำเส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรมไท
ใหญ่ ค้างต่อไป ควรมีการสำรวจและศึกษาแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ โดยมี

ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมในชุมชนของตน และสร้างความตระหนักในการใช้ประโยชน์ ตลอดจนเห็นคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมไทใหญ่ ด้วยความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในเมืองแม่ฮ่องสอน ควรมีการจัดการเส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรมของชนเผ่า หรือชาติพันธุ์อื่นๆ ในพื้นที่ เพื่อสร้างความเสมอภาคในการอยู่ร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ชุมชนที่มีความแตกต่างได้เรียนรู้ และเข้าใจในคุณค่าในความต่างของวัฒนธรรมพร้อมกัน รวมถึงการสร้างฐานข้อมูลในวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรมกะเหรี่ยง วัฒนธรรมมูเซอ วัฒนธรรมลาหู่ เป็นต้น

สำหรับระดับชุมชน หรือหมู่บ้าน ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมในระดับชุมชน หมู่บ้าน และกำหนดเป็นเส้นทางเรียนรู้ระดับชุมชน หรือหมู่บ้าน สำหรับผู้ที่สนใจเรื่องราวทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้างความตระหนักในการใช้ประโยชน์ และอยู่ร่วมกับแหล่งมรดกวัฒนธรรมของตน การศึกษาและสำรวจแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมในแหล่งชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกัน หลายพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ไม่ได้มีเฉพาะเส้นทางอย่างเดียว อาจมีรูปแบบการศึกษาในรูปแบบอื่นที่สามารถบูรณาการได้ มีการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปพร้อมกัน เพื่อเกิดการพัฒนาและส่งเสริมไปในทิศทางเดียวกัน รวมไปถึงการขยายพื้นที่การศึกษาและสำรวจ เพราะปัจจุบันความต้องการของผู้ที่ศึกษาเน้นมีความหลากหลายมากขึ้น การสร้างความสนใจของเส้นทางแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม นอกเหนือไปจากการนำเสนอด้านเอกสารแล้ว ยังต้องนำเสนอทางด้านวิถีทัศน์เพื่อเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น การศึกษาการมีส่วนร่วมของ ชุมชน หน่วยงานต่างๆ ในการสร้างความตระหนัก เพื่อนำเสนอเส้นทางการเรียนรู้ร่วมกัน ผลักดันให้เกิดการจัดการที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่น สามารถเชื่อมโยงกับประเทศในประเทอาเซียนต่อไปในอนาคต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved